

Ett tryggare och öppnare Europa

– Justitiedepartementets prioriterade frågor
under ordförandeskapet

REGERINGSKANSLIET

Det svenska ordförandeskapet i EU

EU:s medlemsländer turas om att vara ordförande i ministerrådet. Det land som är ordförande ska leda EU:s lagstiftande och politiska beslutsprocess under ett halvår. Sverige är ordförande från den 1 juli till den 31 december 2009. Den här broschyren beskriver Justitiedepartementets prioriterade frågor.

Regeringens arbete i EU för rättsliga och inrikes frågor

Regeringens övergripande mål är att öka tryggheten för EU:s invånare och förenkla för människor att röra sig, flytta, bilda familj eller arbeta över gränserna. Genom gemensamma insatser förbättras möjligheterna för de brottsbekämpande myndigheterna att effektivt samverka för att bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten.

En viktig del i arbetet är att upprätthålla balansen mellan en ökad säkerhet för EU:s medborgare och respekt för mänskliga rättigheter och den personliga integriteten.

Den ökade rörligheten inom EU ställer också krav på ett fungerande civilrättsligt samarbete för att bland annat underlätta för människor att arbeta, flytta och bilda familj över gränserna.

Målet med det migrationspolitiska samarbetet är att skapa en gemensam europeisk asyl- och migrationspolitik som utgår från humanitet och solidaritet och som bygger på Genèvekonventionen och andra folkrättsliga förpliktelser.

Rådet för rättsliga och inrikes frågor

I Rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) sammanträder EU-ländernas justitie-, inrikes- och migrationsministrar. Området för rätts-

liga och inrikes frågor omfattar polis- och tullsamarbete, räddningstjänst, straff- och civilrättsligt samarbete, asyl, migration, visering och kontroll av de yttre gränserna med mera.

Under det svenska ordförandeskapet kommer RIF-rådet att mötas vid fyra tillfällen. Det första RIF-mötet under det svenska ordförandeskapet är ett informellt möte i Stockholm den 15–17 juli 2009. Vid mötet kommer ett nytt femårsprogram för det rättsliga och inrikes samarbetet att diskuteras.

Ett tryggare och öppnare Europa – prioriterade frågor på Justitiedepartementets områden

Stockholmsprogrammet

Inriktningen på EU:s arbete på det rättsliga och inrikes området slås fast i femårsprogram. Det nuvarande programmet, Haagprogrammet antogs under det nederländska ordförandeskapet 2004 och löper ut 2009. Att dra upp riktlinjerna för det fortsatta arbetet genom att förhandla fram ett nytt arbetsprogram, Stockholmsprogrammet, för det rättsliga och inrikes området blir därför en stor och viktig uppgift för det svenska ordförandeskapet.

I september 2008 inledde EU-kommissionen ett offentligt samråd med bland annat EU:s medlemsstater, de nationella parlamenten i EU-länderna och allmänheten om vad det framtida samarbetet bör omfatta. Dessa synpunkter kommer bland annat att ligga till grund för det förslag till åtgärder som bör vidtas som kommissionen har för avsikt att lägga fram i maj 2009.

Stockholmsprogrammet ska ange ramarna när det gäller EU-arbetet för polis- och tullsamarbete, räddningstjänst, straffrättsligt och civilrättsligt samarbete, asyl, migration och viseringspolitik för åren 2010–2014.

Programmet kommer att behandlas vid det informella RIF-rådet i Stockholm i juli 2009 för att slutligen antas av EU:s stats- och regeringschefer vid toppmötet i december 2009.

Brottsbekämpning

En rad opinionsundersökningar genom åren har visat att just brottsbekämpning är ett område där medborgare i EU tycker att det krävs ett utökat och väl fungerande samarbete.

I en undersökning av Synovate i december 2008 ställdes frågan: Anser du att EU bör ta ett ansvar för att motverka internationell brottslighet. 87 procent svarar betydande ansvar, 10 procent visst ansvar, 1 procent vet ej och 2 procent inget ansvar alls. I undersökningen deltog 1 009 personer. Målgruppen för undersökningen var den svenska allmänheten 16 år och äldre.

Det europeiska samarbetet är avgörande i kampen mot den gränsöverskridande organiserade brottsligheten. Det handlar om att utveckla samarbetet mellan de brottsbekämpande aktörerna, det vill säga medlemsstaternas polis, tull och åklagare och det europeiska åklagarsamarbetet Eurojust och polisbyrån Europol.

Särskilt angeläget är att undanröja de praktiska hinder som fortfarande finns mellan de olika medlemsländerna när det gäller myndigheternas samarbete för att utreda och förhindra brott.

E-juridik

E-juridik är ett EU-projekt som syftar till att använda den moderna tekniken inom juridiken, bland annat genom att upprätta en gemensam europeisk Internetportal. Projektet ska förenkla gränsöverskridande rättsligt samarbete och göra det enklare för alla att söka information om lagar och rättsliga förfaranden i medlemsstaterna. Sveriges ambition är att under ordförandeskapet kunna öppna portalen och utveckla samarbetet med e-juridik ytterligare.

Brottsofferperspektiv

Sverige vill föra in ett tydligt brottsofferperspektiv i det kommande Stockholmsprogrammet. Målet är att slå fast vilka rättigheter personer som utsatts för brott har, vilket skulle innebära att EU kan garantera stöd till personer som utsatts för brott oavsett i vilket medlemsland de har utsatts för detta.

Rättigheter för den som misstänks för brott

Samarbetet inom EU på det straffrättsliga området bygger på att medlemsstaterna litar på varandras rättssystem och erkänner och verkställer varandras domar och beslut. För att detta ska kunna utvecklas är det också viktigt att komma överens om grundläggande rättigheter för den som är misstänkt för brott. Under det svenska ordförandeskapet kommer en konferens att ordnas i Stockholm om det rättsliga samarbetet ur individens perspektiv.

Åtgärder mot människohandel

En högt prioriterad fråga för Sverige är att förstärka åtgärderna mot människohandel inom ramen för EU:s samarbete med länder utanför EU. Sverige vill ta fram en särskild åtgärdsplan för samarbetet med ursprungs- och transitländer. En konferens om kampen mot människohandel kommer att ordnas i Bryssel under det svenska ordförandeskapet. Åtgärder mot människohandel kommer också att vara ett återkommande ämne vid de många möten med länder utanför EU som Sverige som ordförandeland ska genomföra. Möten ska äga rum med bland annat Ryssland och USA.

EU:s gränskontroll och tullsamarbete

EU:s gränskontroll är ett viktigt verktyg i kampen mot den gränsöverskridande brottsligheten. Det arbetet kommer att fortsätta under det svenska ordförandeskapet.

Syftet med tullsamarbetet inom EU är att skydda samhället och ekonomin mot bland annat smuggling, bedrägeri, penningtvätt och gränsöverskridande organiserad brottslighet inom EU och vid EU:s yttre gränser. En översyn pågår av tullsamarbetet.

Samarbetet bygger sedan 2003 på en gemensam handlingsplan. Detta har lett till ett förbättrat samarbete mellan tullmyndigheterna och andra brottsbekämpande myndigheter inom EU. Varje år genomförs därför ett flertal gemensamma operationer riktade mot exempelvis narkotikasmuggling.

EU-samarbete mot terrorism

De senaste årens terrorattacker inom och utom Europa har resulterat i ett fördjupat EU-samarbete mot terrorism. EU:s dialog med och stöd till länder

som är rekryteringsbaser för terrorism ska förstärkas för att kunna förhindra terrorism.

Civilrätt

Medborgare i EU flyttar i allt större utsträckning inom Europa. Civilrätten är av grundläggande betydelse för medborgarnas vardagsliv. Om det uppstår civilrättsliga problem vid flyttning till ett annat EU-land kan det upplevas som ett hinder för den fria rörligheten. Inom civilrätten prioriterar Sverige frågor om arv, testamenten och frågor om makars förmögenhetsförhållanden. Det är också angeläget att få fram en gemensam referensram för europeisk avtalsrätt.

Asyl- och migrationspolitik

Inom EU pågår arbete med att skapa ett gemensamt asylsystem. Det ska vara rättssäkert och öppet och det ska värna möjligheten att söka asyl samt respektera mänskliga rättigheter. Att ha ett gemensamt asylsystem är logiskt i och med att vi har fri rörlighet inom EU. Det är också nödvändigt för att garantera att en asylansökan bedöms på ett likvärdigt och rättssäkert sätt i alla medlemsstater och för att kunna nå en rättvisare fördelning mellan EU-länderna när det gäller ansvar och kostnader för asylsökande. Som en del i det gemensamma asylsystemet bör ett gemensamt vidarebosättningsprogram skapas så att EU, tillsammans med UNHCR, kan erbjuda de personer som är i störst behov skydd i en medlemsstat.

I utvecklingen av en gemensam viseringspolitik gäller det att underlätta för resenärer genom att använda ny teknik utan att behöva ge avkall på säkerheten. Det är viktigt att arbetet fortsätter med att undersöka möjligheterna för förhandlingar om viseringsförenklningar med länder i EU:s närhet.

EU måste bli mer attraktivt för arbetskraftsinvandring och arbetet med gemensamma regler för arbetskraftsinvandring kommer att fortsätta under det svenska ordförandeskapet. Sverige arbetar för ett generellt och flexibelt system baserat på arbetsmarknadens behov. Migrationens positiva delar ska lyftas fram, både för mottagar- och för ursprungsländerna. Under det svenska ordförandeskapet kommer det att hållas en konferens i Malmö om arbetskraftsinvandring och migrationens utvecklingspotential.

Öppenhet och klarspråk

Frågan om allmänhetens tillgång till EU-handlingar är prioriterad för Sverige. Öppenhet är av stor vikt för medborgarnas förtroende för EU. Lagtexter och handlingar ska vara skrivna på ett klart och begripligt språk. Under det svenska ordförandeskapet kommer det att ordnas en konferens i Stockholm om öppenhet och klarspråk i EU.

EU:s förmåga att hantera kriser och katastrofer

Under det svenska ordförandeskapet kommer fokus att läggas på utvecklingen av EU:s möjligheter att förebygga och hantera kriser och katastrofer genom bland annat utbildning, utbyte av erfarenheter och stärkande av nationell kapacitet när det gäller skyddet av människor. Arbetet med gemensamma åtgärder för att förebygga och hantera avsiktliga och oavsiktliga kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära händelser kommer att betonas.

EU:s yttre förbindelser (samarbete med länder utanför EU)

Sverige kommer under ordförandeskapet att verka för att det tas fram ett nytt strategiskt dokument för EU:s arbete med länder utanför EU på det rättsliga och inrikes området.

En högt prioriterad fråga blir att förstärka åtgärderna mot människohandel. Sverige vill ta fram en särskild åtgärdsplan för samarbetet med ursprungs- och transitländer. En konferens om kampen mot människohandel kommer att ordnas i Bryssel under det svenska ordförandeskapet med deltagare från EU och EU:s grannländer i öster och söder, Ryssland och USA samt internationella organisationer.

På migrationsområdet vill Sverige öka samarbetet med partnerländerna i närområdet och förstärka kapaciteten i tredje länder att hantera migrations- och flyktingströmmar. Migrationsfrågorna kommer också att ges stort utrymme i EU:s samarbete med Afrika.

Sverige vill också arbeta för ett fördjupat samarbete på det rättsliga området med Ryssland i kampen mot organiserad brottslighet.

Beatrice Ask, Justitieminister och Tobias Billström, Migrationsminister

REGERINGSKANSLIET

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm